

ACC. N:R M. 13995: 1-13.

Landskap: Småland Upptecknat av: Karl Andersson, lantbrukare
 Härad: Kinnared Adress: Ljungerågård, Kalssvik
 Socken: Kalssvik Berättat av: olika äldre personer
 Uppteckningsår: 1956 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jonbrukets binnärningar. s. 1-5

Lu F 61.

Födoämnen och födomar. s. 6-9

" 74.

Butikshandel på landsbygden. s. 10-13.

" 95.

De flesta av småbrukarna i här på orten
Kallsvik med omnejd hade många små
jordbruk, mellan 5 och 10 tunnland odlad
jord och kunde då ej föda en familj
med många barn utan biintäkt. Jag
skall här redogöra så gott jag kan, ett yrke
som var många som bedrövar bräskomakare.
En god yrkesman kunde göra 10-12 par oir
dagen och priset varierade från 25 till 50 öre
paret, och räknades för ett bra yrke med
god förtjänst, birket var alltså som de
flästa hade själva, annars fick de av skogsägare
med bräsko som betalning.

Många andra som hade söner som var
hemma och ej hade full synefästning
sannolikt på något. En landtbrukare
Petter Karlsson Björnsgränd Kallsvik hade
tre söner, han själv och två av dem

2)

ACC. N:R M. 13995:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

hade verkstad som på vintern fick en
sköta djuren och så och han gjorde
hästvagnar ett fjingstäl varje vinter och
bjärnade goda pengar efter den tiden för-
ringar, Kalsson var född på 1830 talet

Så var där en bonde Sven Lindgren kräke-
torp Kalosvik han var född omkring 1840
han smickade varje ledig stund och gjorde
skaklar höhäckar sätrar för gödselkörning
skogskätkor och annat enkelt arbete

På många ställen gjordes ländstikslådar åt
Wärn ländstiksfabrik

Längre fram höjde några småbrukare
att göra träskverk med vandring att köras
med hästar och oxar, En som var små-
brukare här på orten hette Petter Daniel
Holmgren född på 1860 talet, han var små-
brukare i smunnen, med engång på bara

3)

ACC. Nr. M. 13995:3

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

här hos.

Så hade vi den som gjorde liaskoft och
rjåpor för hand, var och en hade sin spe-
siella typ som man ej kunde ta fel
på, som som var en erkänd mästare
var torparen med ett litet jordbruk
på 3 kor, han hette Jon Johansson
Pilebornad jens sonen.

Liameder var här inga, men som de
kallades eggmeder som gjorde eggverktyg
och potatishackor, och yxor som gjordes på
beställning i bland, då de hade gått
om reske de till Ljuffridsmästarens mark-
nad i Växjö i februari månad och
sålde yxor och röjknivar, och på höst-
marknaden potatishackor och sommar-
marknaden i juni rishelar till att
kvista löv till fjärr för vintern.

4) Så får vi ej glömma de som gjorde korgar
för potatis. En sorts som kallade kolafat.
Stora flata, det hörde de lärdeste mästarna
till och var en stor konst. Mästaren för
dem var Johan Danielson Markens Kils-
vik, han gjorde också stekhargar och såmätt
som användes att ha röd i då de hand-
södde, han hade ett litet jordbruk som
var bara 3 tunnland. Han var född på 1850-talet.
Så hade vi en snäbänkare på black-
king som hette Joar Samuel. Han
gjorde höbågar och bära brömet och fink-
mjärdas av best som var den under
barken på linden. Den lades i vattnen först
sogs upp borkade litet, barken flöt
i långa bitar, som sedan lades åter i
vattnen då sogs bara ett framt skal av.
Den som var duktigt till detta ärendet.

5)

ACC. NR M. 13995:5

Man gjorde också rep och linnor av bark.
 Kvinnorna på de små gårdarna brukade
 väva linnkläder, färdkläder och kassinetter
 som såldes i bland på marknader
 och då fick barnen spela lutor till
 vännen.

Sen fanns det några som brände källor
 av furustubbar, som såldes till bönder
 som skulle koka vagnar och ladugårds-
 dörrar. De som brände mycket sålde
 i Karlshamn vid båtarna som alltid
 var köpare, och fiskare till sina båtar.

Jag har här relaterat så gott jag kan
 minnet försöka av de gamla berättelser och jag
 njöta det, och det är något jag kan stå till
 tjänst med, skall jag gärna göra det.

Karl Andersson Långgård Hålsvik

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5.

ACC. N:R M. 13995:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

huf 74

Angående födoämnen var det inte allt som
ätes nu i våra dagar som älsk barn för
60-70 år sedan. De äldre då jag var
barn åt ej hästkött för helle svakt
många. Det har berättats att den första
som åt hästkött här var en soldat som
hette Ström, det slaktades en häst på
en gård innan Ström skulle på möte
och manöver, och han kokade kött
av häst och tog i gräddningen med
sig, då de var utan mat ett par dagar.
Sag Ström från sitt hästkött och björk
på vilket lät sig väl smaka. Och en
famn som var mycket fattiga och kallades
för greven han tog emot kött av
häst och fick det för inte hela fallet
om han ville få hästen och lämnagaren
huden, för ingen ville få en häst för

2)

ACC. N^o M. 13995:7.

Dated

Dated

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det var lottargöra, Sedan längre fram
började sökt hjärtkött förs i handel.

Svamp var en vara som g'äts bara för
40 år sedan, den enda svamp som sågs
vara på var den mogna runda svampen
som var som rot iiii, de kallade den
för rot eller rårsvampen för den var
bra att lägga på rår för att stilla blod
flöde, Flugsvampen pluckades och lades
ut för flugor, för en 80 år sedan var det
en fern. i Födregård Kalvsvik som lade ut
och en liter som fick i ett obehagat
ögonblick lag på det och åt och dog, sedan
fick folket här en skräck för svamp.

Sedan blev det brukligt vid första
vårdskriget då det var ont om mest
att plucka mucklar och konfaretter som
sålles på borgen i Växjö, för äts en

star svamp de kallade den för korv-
-gren den har åt för då visste folk att den
ej var giftig, den svåttades i varmt vatten
och sedan stektes den, sinen beaktades som
nödhust, den beakades och in i bröd

Kalkkött äts alltid men vid ej för
späd ålder de sades att kalven skulle
släppa barnbecket, ha anföring minst en
gång, killingar äts inte för en kan hade
brädat äta gräs en tid, så var ej förhållan-
-det med lammen, för det har så länge
kan spara åtits av alla, bara för 50 år
sedan åt inte hyloten av folket kaniner
eller fjurs, och det finns än gamla som
hållre svälter än de äter kaniner för
de räknar den som orent djur
Men allt som upplysningar gick fram
och det såldes kokböcker lärde folk sig

Handel

Den första handel som var här på orten
var en soldat som startade den omkring
år 1860 han hette Carl Lindblod på
ett korps som hette Skärvet i Kalvsvik
han fraktade varor från Wäxjö och Karls-
krona, på dåliga vägar, det var ej i
stor skala, de flesta varor var bara de
aldre nödvändigaste, kaffe var bara en
lyx på den tiden fanns gorde det, och
så var det salt, socker i kakor de
kallade kaksocker innan de bågades
med sockerpapper, vidare var det
smör och tobak, snålar och fram för
allt var det salt storsill som var
en viktig förnödenhet på den tiden
de sålde även läder till seldan och
kräcker fick ej fel i en affär på

den tiden, så det var bara nödvän-
dighetsartiklar som såldes.

Vid samma tid eller litet senare var
det en gårdfariehandlare som hette
Johannes Lekander som startade en
liken butik i Torstabycke i Kalusvik
han hade litet mera att sälja som
knivar saxar litet med spelar jul-
pyntkläder och allt i småvål som
kan liknas vid våra fentvåresbutiker

Ledan vid år omkring 1870 var
det en Västgötakvälle som hette Anders-
son som satte upp en diversshan-
del vid kyrkan i Kalusvik Bolsgård
hette den, där startade han handel

Den första storhandel som varit i
Kalusvik med alla slags varor och
lyggar och brans från både bageri med

bröd och även småbröd kringlar och
skorpor, och särskilt i jularna så bakades
det stora mängder med julbröd i alla
former, de kallades julgubbar, det var
hästar, gubbar och gummar och en sort
som kallades "flickan i det gröna" och
julgrisar. Det var en fastig efterfrågan
på dem ända tills det första kriget
redan försvann de. Då i min barn-
dom gick barn långa vägar för att köpa
julgubbar, priset var 4öre och 8 för de
som var dubbel så stora.

På år 1890 startade en småbrukare
handel i Kalushaga by i Kalusvik
en på den tiden storhandel med div.
och framförallt byger och garnhandel
som han drev tills år 1916 till sin död
han hette Petter Karlsson och var

en på sin tid en högt aktad affärsman
för sin godhet och sin hjälpsamhet mot
fattiga kunder.

Sedan bröt den nya tiden in med
större förlingar, men bieder åt dessa
gamla pionjärer i affärslivets barndom
som fick starta då vägarne var svåra
och västan oförskämliga.

Denne? Karsson var en affärsman som
tog kunderna på det rätta sättet han
bjöd gästerna på kaffe de manliga
på cigarr rökarna på hemlaget konfekt
han var snäll med krediten han krävde
aldrig, hans valspråk var, jag får det nog,
så köpte han nytt ägg lin flak som han
redan minuterade ut till kunderna